

Psykologer i eldreomsorgen?

PUBLISERT 4. april 2014

Avgjørende for hvordan vi ser på mulige roller for psykologer i eldreomsorgen, blir hvilke oppfatninger vi har av eldre og deres ønsker/behov. Legger en kun vekt på økonomiske ytelser, sosial hjelp, fysisk pleie – og en viss adspredelse, vil vel de fleste psykologer ikke gjøre annet enn å riste medfølelse på hodet og istemme ønsket om bedre sosialpsykologiske tiltak. Jeg vil her diskutere mulige arbeidsoppgaver for psykologer i eldreomsorgen (...). Jeg vil også rette søkelyset mot 1) hvordan en unyansert forståelse av Eldres problemer kan medføre overdreven pessimisme hva angår mulighet til endring og 2) hvordan egen usikkerhet på oss selv og «psykologrollen» kan hindre oss i å engasjere oss på dette feltet.

(...)

Det kan være mange likhetspunkter mellom Eldres og yngres problemer som en kanskje umiddelbart overser. Eldres problemer med angst, depresjon, selvusikkerhet etc. blir parallele til de vi møter hos yngre. Grotjahn (1955) hevder for eksempel at den terapeut som tror at eldre er hevet over «synd og sex» ikke vil være i stand til forstå en av deres viktigste kilder til konflikt, skyld og depresjon. Mange av de spørsmål som kan bli ekstra sentrale i eldre år er eksistensielle heller enn knyttet til alderen som sådan. Opplevelse av tap, ugjenkallelige «absolutter», tanker om døden og tilbakeblikk ved avgjørende vendepunkter i livet skulle vel egentlig ikke stå oss så altfor fjernt. Selv om jeg ser det som viktig at vi gir bredest mulig innføring i gerontopsykologi i studiet, er det rimeligvis slit at en har nytte av «vanlig psykologi» også når det gjelder å forstå Eldres situasjon.

(...)

Den terapeutiske pessimisme som Freud (1924) ga uttrykk for når det gjaldt mennesker over 40–50 år har nok hatt innvirkning på tilbudet av andre former for psykologisk behandling også. Det er forholdsvis få eldre som søker psykiatriske/ psykologiske poliklinikker (...). Mangler på «tilbudssiden» virker utvilsomt inn på Eldres egen holdning til å søke hjelp. Vi har ingen grunn til å forvente at eldre skal være motivert for »tilbud« de ikke får eller som de ikke vet hva går ut på. De har i mange tilfeller selv grundig lært stereotypiene om eldre: »Det er alderen – ingenting å gjøre noe ved«, og om psykologen: »De arbeider bare med gale mennesker.« At eldre kan ha både motivasjon og evne til å dra nytte av psykologisk behandling er imidlertid dokumentert.

(...)

På sikt tror jeg det er en fordel at arbeid i forhold til eldre blir en integrert del av mange psykologers virksomhet heller enn et mer eller mindre isolert «spesialfelt». Mange av

de oppgaver som er nevnt her, ville for eksempel kunne inngå i en kommunepsykologs arbeid.

Fra Reidun Ingebretsens fagartikkel, januar 1979

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 51, nummer 4, 2014, side 305